

NEWSLETTER

ПРАВОВИЙ ВІСНИК

4 ЛИПНЯ 2016

ЗМІСТ

Валютне законодавство	Пом'якшення валютних обмежень	1
	Як уникнути санкцій за порушення строків розрахунків в іноземній валюті	2
Вирішення судових спорів	В Україні з'являться приватні судові виконавці	5
Комерційна діяльність	Приватизація. Залучення іноземних інвесторів	6
	Верховна рада скасувала реєстрацію іноземних інвестицій	8

ВАЛЮТНЕ ЗАКОНОДАВСТВО

Пом'якшення валютних обмежень

7 червня 2016 року Національний банк України прийняв постанову № 342 «Про врегулювання ситуації на грошово-кредитному та валютному ринках України», якою суттєво пом'якшив ряд валютних обмежень. Постанова НБУ набула чинності 9 червня 2016 року та діятиме до 14 вересня 2016 року.

Так, НБУ знизив обмеження щодо обов'язкового продажу надходжень в іноземній валюті на користь юридичних осіб з 75% до 65%, а також підвищив ліміт купівлі валюти готівкою до 12 тис. гривень.

Крім цього, клієнти банків відтепер мають право знімати з рахунків готівку в іноземній валюті на суму, що не перевищує 100 тис. грн. на одну добу, що вдвічі більше, ніж обмеження, яке діяло до цього часу на рівні 50 тис. грн. на одну добу.

Додатково НБУ дозволив репатріацію дивідендів за 2014 та 2015 роки. Це положення набрало чинності 13 червня 2016 року та діятиме з певними обмеженнями. Відтак, гранична сума дивідендів, яка може бути повернута іноземному емітенту корпоративних прав та акцій, не повинна перевищувати протягом одного календарного місяця 1 млн. дол. США або 10% від загального обсягу дивідендів. Якщо зазначені 10% перевищують 5 млн. дол. США, максимальна сума репатріації дивідендів за календарний місяць не може перевищувати 5 млн. дол. США.

Крім цього, слід зазначити, що 24 червня 2016 року Правління НБУ знизило облікову ставку з 18% до 16,5%.

Як уникнути санкцій за порушення строків розрахунків в іноземній валюті

Чимало українських компаній здійснюють імпорт товарів та послуг. При цьому їх іноземні контрагенти, як правило, вимагають передоплату за поставлений товар чи надані послуги. У зв'язку з цим потрібно пам'ятати, що здійснення авансового платежу на користь нерезидента за зовнішньоекономічними контрактами запускає в дію положення українського законодавства щодо розрахунків в іноземній валюті, а саме статтю 2 Закону України «Про порядок здійснення розрахунків в іноземній валюті». Ця стаття визначає, що імпорتنі операції резидентів, які здійснюються на умовах відстрочення поставки, в разі, коли таке відстрочення перевищує 180 календарних днів з моменту здійснення авансового платежу, або виставлення векселя на користь постачальника продукції (робіт, послуг), що імпортується, потребують висновку Міністерства економічного розвитку та торгівлі України. Враховуючи складну економічну ситуацію в країні і бажання держави контролювати надходження в іноземній валюті, Національний банк України вже протягом понад двох років скорочує строк розрахунків в іноземній валюті до 90 календарних днів.

Порушення положень валютного законодавства щодо строків розрахунків у іноземній валюті матиме для компанії негативні наслідки. Це, з одного боку, стягнення пені за кожний день прострочення у розмірі 0,3% суми неоплаченої виручки (вартості недопоставленого товару) в іноземній валюті, перерахованої у грошову одиницю України за валютним курсом Національного банку України на день виникнення заборгованості (при цьому загальний розмір нарахованої пені не може перевищувати суми вартості недопоставленого товару). З іншого боку, йдеться про застосування Міністерством економічного розвитку та торгівлі України до українських компаній спеціальної санкції, передбаченої статтею 37 Закону

України «Про зовнішньоекономічну діяльність», у вигляді індивідуального режиму ліцензування.

Індивідуальний режим ліцензування зовнішньоекономічної діяльності українських суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності та іноземних компаній передбачає здійснення з боку Міністерства економічного розвитку і торгівлі України індивідуального ліцензування кожної окремої зовнішньоекономічної операції. Такі наслідки порушення положень валютного законодавства ставлять українських імпортерів та їх іноземних партнерів в незручне становище, оскільки дуже ускладнюють здійснення зовнішньоекономічної діяльності.

При цьому слід зазначити, що стягнення з українського суб'єкта зовнішньоекономічної діяльності пені за прострочення строків розрахунків в іноземній валюті, а також застосування спеціальної санкції у вигляді режиму індивідуального ліцензування, напряду поставлені в залежність від добросовісного та своєчасного виконання іноземним контрагентом умов контракту. Відтак будь-які затримки в поставці товару чи послуг, які можуть часто траплятись при виготовленні, поставці та митному оформленні товарів, можуть суттєво ускладнити діяльність як українського імпортера так і його іноземного контрагента.

В окремих випадках сторони договору вже на етапі його укладення розуміють, що, враховуючи особливості технологічного процесу виготовлення товару чи складність його поставки, визначений валютним законодавством 90-денний строк розрахунків в іноземній валюті не може бути дотриманий.

Одним із способів уникнення нарахування пені та застосування Міністерством економічного розвитку та торгівлі України спеціальних санкцій є отримання висновку щодо продовження строків розрахунків за зовнішньоекономічними операціями. Такий механізм передбачений Постановою КМУ «Про затвердження Порядку продовження строків розрахунків за зовнішньоекономічними операціями».

Продовження строків розрахунків в іноземній валюті допускається при проведенні таких операцій:

1. під час виконання договорів виробничої кооперації (операції з поставки сировини, матеріалів, вузлів, деталей, запасних частин, заготовок напівфабрикатів, комплектувальних й інших виробів галузевого і міжгалузевого призначення, що технологічно взаємозв'язані та необхідні для виготовлення кінцевої продукції), а також операцій з надання послуг із виконання проектних, ремонтних робіт і технічного обслуговування, пов'язаних із виготовленням та реалізацією кінцевої продукції;
2. під час виконання договорів консигнації – операції з реалізації товарів, відповідно до яких одна сторона (консигнатор) зобов'язується за дорученням другої сторони (консигнанта) продати протягом визначеного часу (строку дії угоди консигнації) за обумовлену винагороду з консигнаційного складу від свого імені товари, які належать консигнанту;
3. під час виконання договорів комплексного будівництва – операції з виконання проектних і проектно-пошукових робіт, передачі "ноу-хау" в

галузі будівництва та виробництва будівельних матеріалів, конструкцій, виконання будівельних, спеціальних та будівельно-монтажних робіт, зокрема під час виконання договорів про реалізацію проектів за схемою "будувати – експлуатувати – передавати" (Build-Operate-Transfer), здійснення шефмонтажу та авторського нагляду в будівництві, виконання пусконаладжувальних та гарантійних робіт (надання послуг), а також із поставки машин і механізмів, матеріалів, обладнання, будівельних конструкцій та матеріалів для виконання зазначених робіт (надання послуг);

4. під час виконання договорів тендерної поставки – операції з поставки товарів (виконання робіт, надання послуг), замовлених за результатами міжнародних торгів (тендерів);
5. під час виконання договорів гарантійного обслуговування – експортні операції з поставки товарів (виконання робіт, надання послуг), умовами яких передбачено проведення розрахунків частинами після підписання відповідних актів технічного приймання (випробовування, установки, монтажу, налагодження) товарів (робіт, послуг), а також проведення остаточних розрахунків після завершення відповідного гарантійного періоду;
6. під час виконання договорів поставки складних технічних виробів – імпорتنі операції з поставки устаткування частинами або складних технічних виробів, що потребують установки, монтажу, налагодження, гарантійного обслуговування і введення їх у дію на місці експлуатації, а також із поставки складних технічних виробів, строк виготовлення та транспортування яких перевищує 180 днів;
7. під час виконання договорів поставки товарів спеціального призначення – операції з міжнародних передач товарів військового призначення та подвійного використання та з транспортування (транзиту) природного газу іноземного власника для його подачі у визначені договором місця (точки), умовами якого передбачається проведення остаточних розрахунків після підписання відповідних актів.

Заява про продовження строків розрахунків в іноземній валюті подається до Міністерства економічного розвитку та торгівлі України, яке має 10 днів для прийняття рішення про видачу висновку або підмову у провадженні строків.

Таким чином, розуміючи можливість негативних наслідків у випадку порушення положень валютного законодавства у вигляді нарахування пені або застосування спеціальних санкцій, суб'єкт зовнішньоекономічних відносин має можливість запобігти виникненню несприятливих умов, отримавши висновок щодо продовження строків розрахунків в іноземній валюті.

ВИРІШЕННЯ СУДОВИХ СПОРІВ

В Україні з'являться приватні судові виконавці

2 червня 2016 року ВРУ прийняла Закон України «Про органи і осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень та рішень інших органів», який запровадив в Україні змішану систему виконання судових й інших рішень, залишивши інститут державних виконавців та ввівши інститут приватних виконавців.

Відповідно до закону, державними виконавцями є керівники органів Державної виконавчої служби, їх заступники, головні державні виконавці, старші державні виконавці, державні виконавці органів Державної виконавчої служби, які мають вищу юридичну освіту не нижче другого рівня, володіють державною мовою і здатні за своїми особистими та діловими якостями здійснювати повноваження державного виконавця.

Водночас, Закон передбачає, що Міністерство юстиції має забезпечити підготовку приватних виконавців, яким може стати громадянин України, який досяг 25 років, має вищу юридичну освіту не нижче другого рівня, володіє державною мовою, має стаж роботи у галузі права після отримання відповідного диплома не менше 2 років та склав кваліфікаційний іспит.

Для визначення рівня професійної підготовленості особи, яка має намір стати приватним виконавцем, та вирішення питання щодо надання права на здійснення діяльності приватного виконавця при Міністерстві юстиції утворюється Кваліфікаційна комісія приватних виконавців, яка проводить кваліфікаційні іспити та затверджує їх результати, приймає рішення про видачу посвідчення приватного виконавця.

Особа, яка виявила намір здійснювати діяльність приватного виконавця, до подання заяви про допуск до складення кваліфікаційного іспиту зобов'язана пройти навчання і стажування приватного виконавця.

Закон також визначає осіб, які протягом певного терміну або взагалі не можуть бути приватними виконавцями, зокрема:

- особи, які вчинили корупційне правопорушення або порушення, пов'язане з корупцією, – протягом 3 років з дня вчинення;
- позбавлена права провадити діяльність приватного виконавця – протягом трьох років з дня прийняття відповідного рішення;
- особи, звільнені з посади судді, прокурора, працівника правоохоронного органу, з державної служби або служби в органах місцевого самоврядування у зв'язку з притягненням до дисциплінарної відповідальності, – протягом 3 років з дня звільнення;
- має судимість за вчинення злочину, якщо така судимість не погашена або не знята в установленому законом порядку (крім реабілітованої особи);
- за рішенням суду визнана недієздатною або дієздатність якої обмежена;
- не є громадянином України або набула громадянство чи підданство іншої держави;
- досягла 65-річного віку.

Закон передбачає також обмеження в діяльності приватних виконавців, зокрема вони не можуть виконувати рішення, за якими стягувачем є держава, державні органи, а також рішення, які передбачають вчинення дій щодо майна державної або комунальної власності, рішення про вселення та виселення фізичних осіб.

Цей Закон набирає чинності після його підписання Президентом України.

КОМЕРЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ

Приватизація. Залучення іноземних інвесторів

Плани щодо проведення масштабної приватизації, що їх оголосила Україна раніше, набирають обертів. Актуальність приватизації, з одного боку, продиктована необхідністю наповнювати державних бюджет, а з іншого – потребою підвищити ефективність управління державними підприємствами. Всі питання, пов'язані з процедурою приватизації в Україні, реалізуються під пильним контролем європейських інститутів, завдання яких полягає у запобіганні проявів корупції та забезпеченні прозорості приватизаційного процесу.

Після передачі компаній, які знаходяться у власності держави, приватним інвесторам, їхня ефективність повинна суттєво зрости, оскільки, як відомо, держава є поганим управлінцем на підприємствах зі складною внутрішньою структурою. Таким чином, держава може отримати суттєву вигоду. З одного боку, позбавитись погано керованих державних компаній, а з іншого – отримувати регулярні надходження в державний бюджет у майбутньому, за умови збереження частки в приватизованих компаніях.

Відповідальним за приватизаційний процес в Україні є Фонд державного майна. Планується, що в найближчі роки фонд приватизує в цілому близько 450 об'єктів. Хоча відповідальні особи повідомляють, що це повинно статись ще цього року. Серед 450 об'єктів 70 є великими та середніми підприємствам, які насамперед можуть стати цікавими для іноземних інвесторів.

З метою удосконалення приватизаційного процесу український парламент на початку цього року вніс низку змін до закону про приватизацію державного майна.

Найважливішими новелами, на які слід звернути увагу учасникам приватизаційного процесу в Україні, є положення про методи приватизації. Підприємства в державній власності можуть бути продані на аукціоні, на конкурсній основі або на біржах. При цьому вимогу обов'язкового продаж пакету акцій у розмірі 5-10 відсотків від статутного капіталу було скасовано.

Крім цього, слід зазначити, що приватизація та продаж об'єктів проходить із залученням радників. Залучення радників здійснюється відповідно до затвердженого Кабінетом міністрів України порядку. Конкурсний відбір радників здійснюється з дотриманням принципів конкурентності, рівноправності, загальнодоступності, гласності та прозорості, незалежності членів конкурсної комісії. Закон також встановлює певні вимоги до радників, які беруть участь у

підготовці процесу приватизації та продажу об'єктів приватизації. Компетенція та досвід консультанта в цьому випадку є ключовим фактором.

Рішення про залучення радників до приватизаційного процесу приймає український уряд. Основними завданнями радника є збір та аналіз економічних, технічних і фінансових показників діяльності підприємства, проведення аудиту, реструктуризація заборгованості, підготовка документації про підприємство згідно з вимогами законодавства про захист економічної конкуренції, пошук інвесторів і т.д.

В новій редакції закону про приватизацію також визначенні категорії осіб, які можуть брати участь у приватизації державного майна. Тут варто зазначити, що участь не всіх іноземних інвесторів в Україні вітається. Покупцями не можуть бути юридичні особи або пов'язані з ними особи з країн, які Уряд визнав країнами-агресорами. Це положення в першу чергу стосується участі російських компаній. Окрім цього обмежена участь в процесі приватизації компаній з країн, проти яких Україна ввела санкції.

Додатковими вимогами, які ставляться до покупців в процесі приватизації, є розкриття кінцевих вигодонабувачів інвесторів, які купують акції в державних компаніях. Такі вимоги спрямовані на забезпечення прозорості приватизації та уникнення перепродажу об'єктів приватизації пов'язаним особам за заниженими цінами.

До об'єктів приватизації, які викликають особливий інтерес інвесторів, належать завод із виробництва мінеральних добрив «ОПЗ» в Одесі, державне підприємство спиртової та лікєро-горілчаної промисловості «Укрспирт» і регіональні постачальники електроенергії. Це ті об'єкти, приватизація яких повинна забезпечити найбільші надходження в бюджет.

Аукціон із приватизації «ОПЗ» стартував 26 червня 2016 року, де на продаж був виставлений державний пакет акцій у розмірі 99,567%. Початкова ціна об'єкта складає близько 500 тис. дол. США. Відповідно до правил аукціону, принаймні два учасники повинні буди нерезидентами.

Процедура проведення приватизації та час, обраний для її проведення, є предметом чисельних дискусій. Чимало фахівців вважають, що не слід поспішати з приватизацією великих підприємств, оскільки з огляду на складну економічну ситуацію в Україні вартість державних активів є заниженою. Водночас, висловлюють думки про те, що початок відкритої та прозорої приватизації з залученням іноземних інвесторів буде не лише джерелом додаткових коштів в державному бюджеті, але й підвищить привабливість Україні в очах іноземних партнерів та інвесторів і розглядатиметься як суттєвих крок на шляху боротьби з корупцією та запровадженням ефективних адміністративних механізмів.

З огляду на встановлені строки, складності приватизації великих підприємств і кількість об'єктів приватизації, очевидно, що продаж державних підприємств може затягнутися на роки. Початкова вартість об'єктів приватизації визначається протягом трьох років після прийняття Урядом рішення про приватизацію.

Підбиваючи підсумки, варто зазначити, що загалом заходи, що їх вживає український Уряд у сфері приватизації, заслуговують високої оцінки. Створена правова та організаційна база дає підстави для оптимізму в цьому питанні. Прогрес у питанні приватизації відзначають також чисельні європейські організації. Тому хочеться сподіватися, що запланована масштабна приватизація державних об'єктів стане символом прозорості та трансформації державного апарату, а не ще одним прикладом корупції.

Верховна рада скасувала реєстрацію іноземних інвестицій

31 травня 2016 року Верховна Рада України ухвалила Закон «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо скасування обов'язковості державної реєстрації іноземних інвестицій», який набрав чинності 25 червня 2016 року.

Метою ухвалення цього Закону є створення сучасних умов для залучення інвестицій шляхом максимального спрощення порядку фінансування.

Зокрема, Закон передбачає скасування норм Господарського кодексу України щодо обов'язковості державної реєстрації іноземних інвестицій і виклад ст. 15 Закону України «Про режим іноземного інвестування» в новій редакції, яка також скасовує як попередню, так і актуальну державну реєстрацію інвестицій.

При цьому, для підприємств з іноземними інвестиціями та банківських установ залишається обов'язковою статистична звітність про вже здійснені іноземні інвестиції відповідно до законодавства України.

Також закон передбачає, що іноземні інвестиції, зареєстровані до набрання чинності закону, та іноземні інвестиції, не зареєстровані до набрання чинності цього закону, мають рівне право на одержання пільг і гарантій, передбачених законодавством.

Контактні особи:

Ігор Дикунський, LL.M., партнер
igor.dykunskyy@DLF.ua

Дмитро Сикалюк, юрист
dmitriy.sykaluk@DLF.ua

Цей Правовий вісник містить короткий огляд поточних змін в українському законодавстві та не може розглядатись як юридична консультація. Для отримання детальнішої інформації або рекомендацій щодо конкретних питань, просимо звернутися до вказаних контактних осіб або скористатися формою зворотного зв'язку на нашому сайті.

Цей Правовий вісник є безкоштовним щомісячним електронним виданням. Якщо Ви більше не хочете його отримувати, будь ласка, надішліть короткий лист на info@DLF.ua

DLF attorneys-at-law

Бізнес-центр «Торус» | вул. Глибочицька, 17д | 04050 Київ | www.DLF.ua | info@DLF.ua
Т +380 44 384 24 54 | F +380 44 384 24 55